

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ในการเล่าเรื่อง และการสนทนา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถทางการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์และกลุ่มที่เรียนตามปกติ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ มีผลการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดประยุรวงศาวาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกตัวอย่างประชากรแบบจับคู่คะแนนเลือกห้องเรียน โดยวิธีจับฉลากได้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน และได้กลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีระดับความยากอยู่ระหว่าง .20 - .80

2.2 แบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวาจา วัดความสามารถเล่าเรื่องและการสนทนา

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ จำนวน 18 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการฝึกทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ เครื่องมือวิจัยดังกล่าว ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และทดลองใช้แล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างประชากร

3. สร้างแผนการสอนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ และแผนการสอนตามปกติ จำนวน 60 แผน นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรม เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยให้ตัวอย่างประชากรทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ก่อนการทดลองสอน
2. ดำเนินการสอนโดยใช้เวลาสอน ในเวลาปกติ สัปดาห์ละ 3 วัน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ สอนในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 10.30 - 11.30 น. และเวลา 13.30 - 14.30 น. รวมเวลาดทดลองสอน กลุ่มละ 30 ชั่วโมง
3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง จำนวน 15 แผน แล้วทดสอบตัวอย่างประชากรด้วยแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวาจาเป็นรายบุคคล
4. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้วทดสอบตัวอย่างประชากรด้วยแบบทดสอบการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาชุดเดิม
5. ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านความรู้จากแบบทดสอบการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-test)
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาคปฏิบัติจากคะแนนความสามารถการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา จากแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางวาจา

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์ (C.V.) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) จากคะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน และแปลความตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์มีคะแนนความรู้ในการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์มีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาด้านการเล่าเรื่อง ได้แก่ การใช้สีหน้า ท่าทาง เมื่อเริ่มปรากฏตัว และการใช้ท่าทางและ/หรืออุปกรณ์การพูด ด้านการสนทนา ได้แก่ การพูดให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ชัดเจน และการพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้การใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติเนื่องจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้การใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาของนักเรียนทั้งสองกลุ่มสูงขึ้นในระดับใกล้เคียงกัน โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองก่อนเรียน โดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาเท่ากับ 24.83 คะแนนเฉลี่ยภายหลังการเรียนสูงขึ้นเท่ากับ 26.30 และคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียนตามปกติเท่ากับ 23.90 ภายหลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 26.20 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในภาควิชาความรู้ (ตอนที่ 1) ของทั้งสองกลุ่มไม่สูงขึ้น แต่ผลคะแนนภาคปฏิบัติ (ตอนที่ 2) ของนักเรียนวัดความสามารถด้านการเล่าเรื่อง คะแนน หน้าตา ท่าทาง เมื่อเริ่มปรากฏตัว และการใช้ท่าทาง และ/หรืออุปกรณ์การพูดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้าน

การสนทนา การพูดให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ชัดเจน และการพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะของกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการสนทนา การพูดให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ชัดเจน และการพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนได้รับทักษะเหมือนกัน นอกจากนี้การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ประชากร กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน จึงทำให้ผลการวิจัยไม่แตกต่างกันในการทดลองสอน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีมารยาทที่ดีในการเล่าเรื่องและการสนทนา เลือกใช้ถ้อยคำในการพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะ นักเรียนพูดได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ช่วยให้นักเรียนออกเสียงพูดได้ชัดเจน เช่น ตัว ร ล และค่าควบกล้ำ นอกจากนี้นักเรียนยังกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น ดังงานวิจัยของ (แอนดรู และแอนเดอร์สัน Andre and Anderson, 1987 อ้างถึงใน วารุณี อุดมชาติ, 2536) ที่ว่านักเรียนมีส่วนในการโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสนทนายระหว่างครูกับนักเรียน จะทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก แสดงว่า การสอนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถทางด้านการพูดได้

กิจกรรมการใช้ทักษะ การสื่อสารทางวาจาในสถานการณ์การเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า มีข้อดีสำหรับนักเรียนคือ นักเรียนทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน แม้ว่าบางครั้งจะมีคำวิจารณ์ ตีชม และแสดงความคิดเห็น แก้ไขข้อบกพร่องทางด้านการพูดของนักเรียน การเล่นเกม และกิจกรรมการจับคู่ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนกระทำด้วยความสนุกสนาน และสนใจมาก การเล่าเรื่องต่าง ๆ เช่น การเล่านิทาน การเล่านิทานที่เคยรู้ เรื่องเก่าเล่าใหม่ และการเล่าเรื่องจากจินตนาการ ดังคำกล่าวของ กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2538) ที่ว่า เด็ก ๆ ชอบฟังนิทาน การสอนภาษาไทยด้วยนิทานเป็นการจูงใจให้เด็กสนใจกระตุ้นให้อากฟังเรื่องราวจากนิทาน ผลจากการฟังนิทานทำให้เด็กได้ฝึกทักษะการฟังเมื่อฟังแล้วอยากจะรู้เรื่องนิทานอื่น ๆ จะแสวงหานิทานมาอ่าน เป็นการฝึกทักษะการอ่าน การอ่านมากทำให้ซาบซึ้งถึงอารมณ์ของนิทาน ตลอดจนสำนวนภาษา และวงคำศัพท์ ส้อมทำให้เด็กได้เป็นผู้มีคุณธรรม อีกทั้งพัฒนาทักษะ การเขียน เมื่ออ่านมาก รู้มาก ก็อยากจะทำทำให้เด็ก ๆ ได้พัฒนา การพูด ทำให้พูดคล่อง พูดชัด พูดดีมีสำร่วรรณิภา เพ็ญศรี (2528) กล่าวว่า เด็กที่ฟังนิทานแล้วจะมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น การฟังนิทานถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดี

ที่สุด จิวีรรม กินาวงศ์ (2524) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาของนักเรียน ซึ่งรวมทั้งการฟัง และการพูดเด็กต้องฝึกการจดจำความต่อเนื่องของเรื่องติดตามแนวความคิด เรียนรู้คำใหม่และเสริมประสบการณ์ให้ดีขึ้น นอกจากนี้การเล่านิทานยังช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีแก่เด็กหลายประการ กล่าวคือ ช่วยกระตุ้นให้เด็ก ๆ เกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์รู้จักควบคุมตนเองช่วยส่งเสริมในด้านมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม ศีลธรรม และมีเจตคติที่ดี กิจกรรมการสนทนาเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้จับคู่สนทนา พูดคุย แสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง นักเรียนจะต้องแสดงตามสถานการณ์ที่ครูได้กำหนดขึ้นและนักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจามีความสามารถทางด้าน การพูด มีความเข้าใจ และจดจำ หลักเกณฑ์เนื้อหาสาระเห็นได้จากนักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง มีความมั่นใจในการแสดงออกทางการพูดมากขึ้น และแสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ ดิษฐ์ด้วยเหตุผล และมีหลักเกณฑ์ ดังที่ (คุณ Coon, 1959 อ้างถึงใน อรรถ พลาจรหาร 2535) ได้ศึกษาพบว่า การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยมีการวิพากษ์ วิจารณ์ หรือประเมินผลเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดี นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน รู้จักรับผิดชอบและช่วยเหลือตนเองในการเรียนและแสวงหาความรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากบทเรียนมาใช้ในชีวิตประจำวัน และนำมาแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ดีอีกด้วย การปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน นักเรียนสามารถร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเปลี่ยนคู่ทุกครั้งที่มีการจับคู่สนทนา เพื่อให้นักเรียนในชั้นจะได้พบปะคุ้นเคยกันทุกคน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมและสื่อการเรียนที่ครูนำมาสอนจะทำให้ นักเรียนนำไปใช้ในสังคมปัจจุบันได้ดีขึ้น มีความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลาย ทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน ไม่เบื่อง่าย นักเรียนมีโอกาสแสดงออกทุกคน มีการวิจารณ์ ดิษฐ์ และแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ปัญหาที่พบกลุ่มที่เรียนโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์ คือ การทำกิจกรรมของนักเรียนในระยะแรกเกิดความสับสนวุ่นวายพอสมควร เนื่องจากนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการ และขั้นตอนในการทำกิจกรรมและนักเรียนยังไม่กล้าแสดงออกทางการพูดหน้าชั้นเรียนจึงใช้เวลานาน ครูต้องคอยชี้แนะขั้นตอนให้นักเรียนเข้าใจจนเมื่อนักเรียนทำ

กิจกรรมบ่อขี้ดิน จึงเริ่มเข้าใจขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมดีขึ้น ประการสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ห้องเรียนที่ทางโรงเรียนจัดให้ในการทดลองอยู่ติดกับถนน จึงทำให้เกิดเสียงรบกวนจากรถที่แล่นไปมาและสภาพบรรยากาศร้อนเกินไป นอกจากนี้บางครั้งนักเรียนสนุกกับการเรียนมาก จนทำให้เกิดเสียงดังรบกวนห้องข้างเคียง

2. เมื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนภายหลังที่ได้เรียน โดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาด้วยแบบทดสอบความพึงพอใจ ปรากฏว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนชอบจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นวิจารณ์ ตีชม ผู้อื่น แสดงความสามารถกล้าแสดงออกทางการพูด ได้แก้ไขปรับปรุง ข้อบกพร่องของตนเอง ยอมรับคำวิจารณ์ ตีชม ของผู้อื่น ทำให้นักเรียนได้รับความรู้หลักเกณฑ์การเล่าเรื่อง การสนทนาและการสื่อความหมายในด้านต่าง ๆ และสนุกสนานเป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กวัยนี้

อีกประการหนึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักเรียนได้มีโอกาสโดยการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบต่างไปจากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เป็นการจัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้รับความรู้และความสนุกสนาน จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะแสดงออกด้วยตนเอง และมีความมั่นใจ แม้ว่าในระยะแรกนักเรียนบางคนยังไม่กล้าที่จะพูด ต่อมาครูได้สร้างบรรยากาศให้เกิดความเป็นกันเอง ให้ความไว้วางใจ ให้การเสริมแรง ได้แก่ กล่าวชมเชย และให้ของรางวัล จึงเป็นผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรม การใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาในระดับมาก

สำหรับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ขณะที่นักเรียนพูดหน้าชั้นเรียน เพื่อน ๆ สนใจในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนบางคนเตรียมตัวท่องบทสนทนา ผิดข้อม เพื่อจะออกมาพูดหน้าชั้นเรียน ทำให้นักเรียนไม่ให้ความสนใจเพื่อนที่ออกมาพูดหน้าชั้นเรียนเท่าที่ควร และการใช้เสียงของนักเรียนบางคนค่อยเกินไปทำให้ผู้ฟังไม่สนใจฟัง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาอีกรายการหนึ่ง คือ นักเรียนได้รับกำลังใจ และคำชมเชยในระดับ

ปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่ จะวิจารณ์ติชม ข้อบกพร่องของเพื่อนนักเรียนที่ออกมาพูดมากกว่าคำชมเชย ทำให้นักเรียนขาดกำลังใจจากเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจาในระดับปานกลางอีกรายการหนึ่ง คือ นักเรียนกล้าวิจารณ์ ติชม ผู้อื่น ให้ปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาด

จากประสบการณ์ในการทดลอง มีข้อสังเกตที่ควรคำนึง ผู้สอนต้องสร้างความประทับใจในทางบวกให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน จะทำให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปรายผู้สอนต้องให้ความสนใจนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศรีวิชัย สุวรรณภักดี (2522 อ้างถึงใน อรรถ พลาสระหาร , 2535) เสนอแนะว่า การที่จะทำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมทางภาษาต้องใช้สื่อการสอน จัดสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นที่ครูต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดีสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนให้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักเรียนมีการจับคู่ จับกลุ่มในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและให้ทุก ๆ คนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง มีส่วนช่วยให้การสอนทักษะการสื่อสารทางวาจาประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2522 อ้างถึงใน อรรถ พลาสระหาร, 2535) กล่าวว่า การยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ ในการใช้ภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้น ที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา นอกจากนั้นกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดให้นักเรียนได้เรียนยังส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเอง ทำให้พวกเขากล้าแสดงออกในทางปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนา ประสพโชค (2524) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการสื่อสารด้วยกิจกรรมกลุ่ม ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีแนวโน้มที่มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงด้วย

สิ่งสำคัญสำหรับทักษะการสื่อสารทางวาจา คือ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนบางคนมีความสามารถในด้านการพูดดี เพราะมีความสามารถพิเศษพื้นฐานทางบ้านดี หรือมีโอกาสฝึกฝนอยู่เสมอ บางคนขี้อาย ไม่กล้าพูด ครูควรให้โอกาส และรอคอยสำหรับนักเรียนที่มีการพัฒนาทางภาษาช้า และหากนักเรียนที่มีสติปัญญาดีเพียงใดก็ตาม หากไม่ได้รับการส่งเสริมหรือฝึกฝนทักษะการพูดแล้ว ความสามารถก็จะไม่พัฒนาขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของครูโดยตรงที่จะต้องศึกษาหาแนวทางที่จะส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางวาจาให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลของการวิเคราะห์จากแบบประเมินการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา วัดความสามารถด้านการเล่าเรื่องของกลุ่มทดลองที่เรียน โดยการใช้นักศึกษากลุ่มทดลองตามแนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์และกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจพูด โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และจากแบบประเมินการใช้ทักษะการสื่อสารทางวาจา วัดความสามารถ การสนทนาของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนพูดให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย ได้ชัดเจน และรู้จักใช้คำพูดที่สุภาพ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นการเรียนการสอนโดยการใช้ ทักษะการสื่อสารทางวาจาช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถทางด้านการพูด ทำให้ ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รู้จักใช้คำพูดที่สุภาพ มีการยอมรับ คำวิจารณ์ ดิฉัน กล้าแสดง ความคิดเห็น และมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงออกด้านการพูด ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียน สามารถสื่อความหมายได้แม่นยำและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการทดลองสอนในการวิจัยนี้พบว่า ถึงแม้ทักษะการสื่อสารทางวาจาจะเป็นทักษะที่ เกิดขึ้นได้ยาก แต่ก็ เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้โดยอาศัยการฝึกฝน แก้ไข ปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ดังนั้นจึงขอเสนอแนะแนวทางในการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวาจาไว้ดังนี้

1. สำหรับผู้บริหารการศึกษา

1.1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรมครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียน เทคนิคการสอนพูดหลาย ๆ แบบ

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาทักษะด้านการพูด มุ่งเน้นให้ นักเรียนแสดงความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เน้นการแข่งขัน และเปิดโอกาสให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ได้แสดงความสามารถ

1.3 ควรเอาใจใส่ ติดตามและประเมินผลการสอน การพูด เพื่อให้การเรียน การสอนมีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ หากพบว่าการสอนการพูดในชั้นเรียนไม่ ประสบความสำเร็จ ควรหาทางปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน เช่น จัดวิทยากรมาสาธิตวิธีการพูด แบบต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อครูจะได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนกลุ่มวิชาอื่น ๆ

จัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการวิชาการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ เน้นทักษะสัมพันธ์ ฝึกการคิด จัดการพูดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูดในโอกาสต่าง ๆ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนภาษาไทย

3.1 ควรดัดแปลงกิจกรรมที่นักการศึกษาต่าง ๆ คิดค้นไว้ แล้วนำมาใช้ให้เหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของผู้เรียน

3.2 ควรฝึกให้นักเรียนใช้ความคิด โดยการให้กำลังใจและกระตุ้นให้นักเรียน วิจารณ์ ตีชม และแสดงความคิดเห็น ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.3 ควรให้ความสนใจ เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เช่น จัดการอภิปราย แสดงความคิดเห็นในบทเรียน จัดกิจกรรมฝึกพูดตอนเช้า เล่าเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมทางภาษาให้มากที่สุด

3.4 ควรหาวิธีการหรือแนวทางที่ทำให้นักเรียนใช้เวลาเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะที่มีความสามารถระดับต่ำ ให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรม ฝึกวิจารณ์ ตีชม แสดงความคิดเห็น ครูควรเอาใจใส่ แก้ไขข้อบกพร่องในการพูด และแก้ไขบุคลิกภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.5 ควรมีวิธีแบ่งกลุ่ม จับคู่ หลาย ๆ แบบ เพื่อเป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป ควรให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มมีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ควรให้นักเรียนเปลี่ยนกลุ่มบ้าง เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ มิใช่เข้ากลุ่มแต่เพื่อนสนิทหรือเพื่อนที่คุ้นเคยกันเท่านั้น เป็นการฝึกให้นักเรียน พร้อมทั้งจะทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

3.6 ควรสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ครูควรยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ดุ หรือ ควบคุมเคร่งครัดเกินไปจนเกิดความเครียด เพราะการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์นั้น ครูต้องให้นักเรียนแสดงออกทางความคิดและทางคำพูด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับระดับความสามารถทางการสื่อสารทางวาจาของนักเรียน และครูผู้สอนในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการสื่อสารทางวาจาในชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตโดยตรงมากขึ้น
3. ควรศึกษาทักษะการสื่อสารทางวาจาที่หลากหลายชั้น เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสองทาง เช่น การโต้วาที่ การสัมภาษณ์ เป็นต้น
4. ควรทำการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ โดยทำการศึกษาในทุกระดับชั้น ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และอาจจะศึกษาตัวแปรด้านอื่น นอกจากตัวแปรด้านความสามารถของนักเรียน เช่น เจตคติ แรงจูงใจ ความคงทนต่อการเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย